

Az egyetemi könyvtár óhajlásának vázlatos története, avagy:

Ha nagyon akarjuk, előbb-utóbb meglesz

Mindenki nagyon akarja, már vagy 85 éve. Az egyetemi könyvtár – ami ma már nem egyszerűen könyvek tárárt jelenti, hanem az informatika minden vívmányát is, ezért helyesebb információs központnak nevezni – mégis kihagyásos technikával épül. Szünetekkel. Tanulságokkal. De most csak a tényeket nézzük.

Szegeden túl sok is a példa arra, hogy önkormányzati, állami beruházások úgy készülnek, mint a Luca széke. Örökösen csúsztatott átadási határidőkről, kötbérekéről, perekéről szólnak az információk – lásd a Radnóti tornacsarnoktól a parkolóházon át a gőzfürdőig. És az Ady téri egyetemi beruházásig!

Az ötletelés évtizedei

Mi az oka? Ha vázlatosan áttekintjük ez utóbbi építésének viszontagságos történetét – akkor sem lelünk egyértelmű magyarázatra. Csak azt érzékeljük, hogy mindenki nagyon akar egy „igazi” könyvtárt – úgy 85 éve. És azóta, máig mégis valami megfoghatatlan nyúglódás van körülötte.

Ha Ádámánál, Évánál kezdjük, azt kell mondani, hogy az egyetemi könyvtár építésének története az 1920-as években kezdődött. Mert az 1921-ben pár szobába beköltözött közgyűjtemény helyzetét megoldatlannak, ideiglenesnek gondolták, joggal. De évtizedekig csak az igény fogalmazódhatott meg, nyomtatékkal a 20-as évek végén, aztán még erősebben a 30-as évtized utolsó éveiben, amikor készült is egy terv – a városi könyvtárral, a Somogyival közös, új épületre. Terv maradt. A háború után megint sokan kezdtek beszélni a méltó egyetemi könyvtár türethetetlen hiányáról, eredmény – semmi. A helyzet 1966-ban fordult komolyra, megint az volt az ötlet, hogy a Somogyi-könyvtárral közös legyen az épület. Csakhogy az oktatási tárcának nem volt pénze. A Somogyi üvegalapítvány elkészült a Dóm téren, az egyetemi könyvtár maradt, ahol volt, a Dugonics téri központi épületben, szűkösségekben.

A jó magyar forint

A rendszerváltás után egymást érték az új és új ötletek. Míg nem 1966-ban elkészült egy valóságos terv és úgy volt, hogy a Világbank által folyósítandó felsőoktatás-fejlesztési hitelből megkezdődhet végre a könyvtárépítés a bölcsészkar épülete mögötti sportpályák helyén, az Ady téren. Idejötték a bankárok 1999-ben, kezükben az angolra fordított tervkoncepcióval, és mondták: jó

Munkások az Ady téri építkezésen. Nem rajtuk múlik a csúszás

Fotó: Schmidt Andrea

lesz. Megszületett a keretszerződés a reménybeli kölcsön felhasználásáról az egyetem és az oktatási minisztérium között, pályázaton kiválasztották a tervező céget, úgy volt, hogy a kivitelezőt a Világbank keresi meg, nemzetközi tender útján. 2001 nyarán a magyar kormány felbontotta a felsőoktatás-fejlesztési hitelszerződést a nemzetközi pénzintézetrel, mert eldöntött, hogy a magyar hitel jobb, mint a nemzetközi...

Körülbelül ilyenkor derült ki az is, hogy a szintén rég áhított, a szegedi turizmust bizton föllendítő városi kongresszusi központ képtelen fölépülni a rá elnyert 892 milliós állami támogatásból. És megint jöttek az ötletek. Az lett a vége, hogy az önkormányzat eldöntötte: az elnyert pénzt átadja az egyetemi épület céljaira, cserébe át kell tervezni a

könyvtár ügy, hogy ott legyen konferencia-központ, amit a városi rendezvényekre is lehet használni. 2002-t írunk ekkor, februárt.

Áttervezés miatt leáll

Mindenki örült, az Ady téren épphogy megkezdett építkezés viszont leállt. Az „átadott” majdnem egymilliárd forintot hónapokig nem lehetett megtalálni – két minisztérium között.

Az egyetem könyörgőre fogta, rábeszélte a kivitelezőt, hogy május 1-jéig tekintse semminek a kárt, ami a kényszerű leállásból következik, bízson a miniszteriális ígéretekben – és tartsa szárazon a puskaport.

Április 18-án aláírta a két miniszter – a gazdasági és az oktatási – a szerződést, a munka május 2-án újraindul az Ady

téren – nyilatkozta a rektor április 25-én. Újrakezdődött és nemsokára látványosan földuzzad a munka az Ady téren – írta május 3-án. Szeptember közepén az alapozási munkák folytak – és még hiányzott a városi konferencia-központ miatt módosított engedélyezési terv. 2004. május 31-ét mondták átadási határidőnek.

Az optimista munkatempó

A fagyos tél hátráltatta ugyan a kivitelezőket, de optimista nyilatkozatok láttak napvilágot. És lőn. A szegediek 2003 márciusának végén végre láthaták is, micsoda nagyszabású épület van készülöben. Iramosan dolgoztak a hatalmas daruk, az volt a cél, hogy a tél beállta előtt szerkezetkész állapotig jussanak az építők. Mintegy észrevétel-

nül csúszattak egy hónapot a nyilatkozók: 2004. június végi átadási határidőről beszéltek.

Egy esztendővel a fönti határidő előtt befejeződött az épület vasbeton szerkezetének építése. Az volt a menetrend, hogy november végéig „bezárják” az egész házat, vagyis tető lesz rajta, beépítve a nyílászárók, hogy télen már a belső szakipari munkákat lehessen végezni. 2004 első negyedévére a belső burkolásokat ütemezték, a másodikra a festést, belsőépítést, külső tereprendezést, júniusra az utolsó simításokat, úgymint finomszabályozást, próbautazást. Nyáron költözhet a könyvtár – mondták, s pályázaton meg is keresték a költöztető céget, végtére másfél milliárd forintnyi költséget kell mozgatni.

A „takarékoság” csapdájában

Idén márciusban különféle nyilatkozatok alapján arról tájékozódhattak az érdeklődők, hogy a lenyűgöző belső térben a bonyolult gépészeti berendezések beépítésével – folyamatos műszaki ellenőrzés mellett – már majdnem teljesen elkészültek a kivitelezők, egy hónapot szánnak ezek finom szabályozására. Öltöznek a falak, a terek leburkolva, napokon belül a könyvtárútorok is érkehetnek.

Az igazság pedig az volt, hogy a beruházás sorsa már februárban elbizonytalanodott, mert a kivitelező nem kapta meg az elvégzett munkákról kiállított számlák ellenértékét. Várt a pénzére és lassítva bár, de folytatta a munkát – hiszen az nem létezik, hogy az állam mint beruházó ne fizessen... Létezett. A pénzügyminiszter takarékosági csomagja keretében zárolták az oktatási tárca fejlesztési pénzeit is. A kivitelező konzorcium fokozatosan leállította a munkákat: 1 milliárd 350 millió forinttal tartozott neki a megrendelő.

Idegtépő huzavona következett. Az Oktatási Minisztérium megpróbált trükközni, a kivitelező követelését már-már megvásárolta egy faktoring cég, öt év alatt kellett volna visszafizetni – nem túl magas kamattal – a pénzt. Az ellenzék mellett a pénzügyminiszter is megtámadta az elképzelést. A kormány végül eldöntötte, feloldja az oktatási tárca fejlesztési pénzeinek zárlatát. Június közepén fizettek.

Jelenleg: a kivitelező fokozatosan újra fölvonul az Ady térre. A módosított szerződést még nem írták alá, a szóbeli megállapodás szerint 2004 novemberében adják át az egyetemi tanulmányi és információs központot.

SULYOK ERZSÉBET

A városokból kivezető utak környéke sokszor elhanyagolt

A parlagfűszezón küszöbén

Hamarosan virágzik a parlagfű, itt a pollenszezón. Az ellene való védekezés rendkívül fontos: ma Magyarországon minden negyedik ember allergiás, és az allergiát okozó anyagok között a parlagfű első helyen szerepel – a megye városában általában a kivezető utak környéke a legveszélyeztetettebb.

A parlagfű, mint neve is mutatja, mindenütt feltűnik, ahol parlagon van a terület, nem hasznosítják megfelelőképpen. Hőmezővársárhely környékén a Földéák, Maroslele, illetve a Szentés felé vivő út mentén található a legtöbb parlagfű, belterületen a Béketelepen. Makónál az Apátfalva, illetve Csánádpalota felé vezető út környéke a legveszélyeztetettebb, és a régi szeméttételep környéke. Szentes esetében a Kertváros említhető, s az Ipartelepi út, Csongrádnál a Körös-toroki strandra vezető út menti rész – tudjuk meg *Hódi Lászlótól*, a Csongrád Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálat osztályvezetőjétől. A leartott kalászosok gondozatlan tarló szintén termőhelyet biztosítanak a parlagfűnek a megye egész területén, nemsokára e területeken is felütheti fejét az allergén gramin – hívja föl a figyelmet *Mucsi Krisztina*, a szolgálat előrelépője.

Parlagfű. Most virágzás előtt lekasálható. Fotó: Schmidt Andrea

A parlagfű-mentesítés kötele-ség (amikor már tüsszögni kezd az ember, szükséglet), a gyomnövények, így a parlagfű elleni védekezés elmulasztóira húszezer-től kétfélmillió forintig terjedő növényvédelmi bírságot szabhatnak ki. A különböző területalápú és egyéb támogatásokban csak akkor részesülhet a termelő, ha földjét gyommentesen tartja. Megítélt támogatást is visszavonhatnak tőle, ha hagyja területét elparlagfűvesedni. Hol lehet bejelentést tenni parlagfűvet észlelvé? Ha a terület parlag, tehát

nem tettek eleget a törvényben előírt művelési kötelezettségnek, akkor a földhivatalban, ha művelik, s mégis gyomos, belterületen az adott önkormányzat jegyzőjénél, külterület esetében a Csongrád Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálatnál, itt *Szűts Imre* végzi a beazonosítással kapcsolatos legtöbb munkát. Hogy ki a tényleges mulasztó, sokszor nehezen állapítható meg: a gyomosodás legtöbbször a különböző tulajdonban lévő területek határán alakul ki – fontos, hogy a bejelentők minél pontosabban, minél több adattal határozzák meg, mely részről van szó.

Mi a helyzet a közutakkal, vasutakkal, csatornákkal, amelyek környéke sokszor nagyon parlagfűves? A kezelők anyagi lehetőségeik szerint igyekeznek eleget tenni kötelezettségeiknek. A dűlőutakat (hivatalos nevükön helyi közutakat) az adott település önkormányzata kezeli, gyommentesítésükéről is neki kell gondoskodnia. A szolgálat javasolja: az önkormányzatok, hasonlóan a lakóingatlanokra vonatkozó elvárnyesítéséhez, rendszeresen kötelezhetnék a földtulajdonosokat, -használókat a földdel szomszédos önkormányzati területek kaszálására, karbantartására.

F. CS.

Megvan az eredeti Hannibál

Előkerült Móra Ferenc Hannibál feltámasztása című regényének elveszettnek hitt, eredeti kézírata. A diktatúra minden formáját elutasító mű eddig sohasem jelenhetett meg teljes alakban. Vészits Andrea, Móra dédunokája a családi iratok között bukkant rá a szövegre, amely néhány nap múlva hiánytalanul kerülhet az olvasók elé.

Igazi irodalomtörténeti szenzáció tartja lázban az olvasás és Móra Ferenc kedvelőit: előkerült a Hannibál feltámasztása című regény elveszettnek hitt, eredeti kézírata. A szöveget az író dédunokája, *Vészits Andrea* találta meg.

Bár a könyvet, s különösen a belőle 1956-ban készült Fábri-filmet sokan ismerik, valószínűleg kevesen tudják, hogy az eredeti Hannibál mostanáig sohasem jelenhetett meg. Móra Ferenc 1924-ben, a *Világ* című folyóirat főszerkesztőjének, Feleky Gézának kérésére írta meg a 164 oldalas regényt. Amikor azonban Feleky elolvasta a szöveget, valószínűleg azonnal tudta, hogy a Horthy-rendszerben semmiképpen sem közölhető a kor társadalmát kegyetlen pontossággal és maró gúnnyal bemutató regény.

Vészits Andrea lapunknak elmondta: valószínűnek tartja, hogy a főszerkesztő önmaga, a folyóirat és nem utolsósorban Móra Ferenc védelmében, minden bizonnyal szándékosan „vesztette el” a kéziratot. Minthogy az író sohasem készített műveiről másolatot, abban a tudatban halt meg 1934-ben, hogy művének mindörökké nyoma veszett. Feleky azonban néhány hónap múlva mégis megpróbálkozott a kiadással, ám a Révai nem vállalta a kockázatot. A kézirat ezután a család barátjához, Roóz Rezsőhöz került, aki a nyilas uralom elől menekülve, a Hannibált is megmentette.

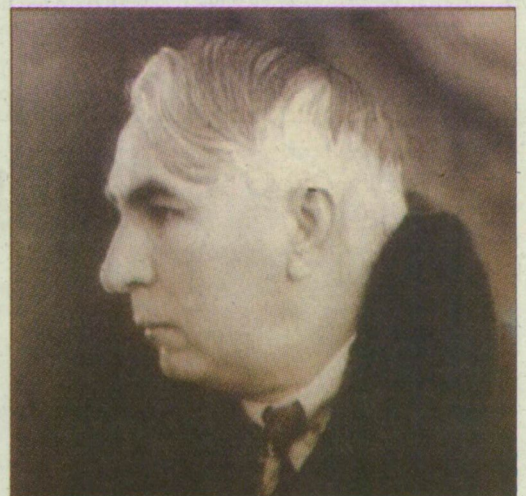
A regényt 1949-ben, a Magyar Nemzet című napilap jelentette meg részletekben – és erősen cenzúrázott, helyenként átírt formában. A szöveget

közel 250 helyen változtatták meg, kihagyva belőle mindent, amiből a Rákosi-rendszer magára ismerhetett, így többek között az orosz hadifogságról szóló részt is. De kimaradt a következő mondat is: „Jó ember voltam én világlejtemben, halálom után váljak aktív politikussá.”

A megsárgult kézirat úgy került meg, hogy amikor Vészits Andrea az íróról készülő filmhez gyűjtött anyagot, édesapja iratai között kezébe került egy régi boríték, „Hannibál” fölíráttal.

A kiadás most sem volt könnyű: amíg a múltban a politika, ezáltal az érdektelenség nehezítette a megjelentetést. Végül az Argumentum Kiadó vállalta a mű gondozását. A Hannibál feltámasztását Móra születésének 125. évfordulóján, július 19-én vehetik kezükbe az olvasók.

NY. P.

Móra Ferenc haláláig úgy tudta, elveszett a Hannibál kézírata. Illusztráció